

[nastavak sa prethodne strane]

da bih na zemlji čuo daleke pandže.
Vama tropima zabavljujem za tamno tijelo,
okretne noge i kudracu glavu
kao i za ljubav svoju prema elementarnim ženama
i ovcu nengasiću krk.
Vama zabavljujem za visoke dane
u čijim se platinim tkanjima
lijepe okrugla, nasmijana sunca;
vama zabavljujem za vlažne usne,
rep jaguara i slinu zmija.
Vama zabavljujem, bare gdje piju žedne zvijeri.
Vama zabavljujem, tropi, djetinjnu radost
što trčim
duž vašeg dubokog pojasa punog žutih ruža
i što se smijem preko planina i oblaka,
dok se o moje noge razbija
nebo mora u neprestanim zvijezdanim valovima.

Nikola GUIEN

Leon Dama

DOK ON UMIRE

Dok on umire
bez straha
bez svećenika
bijel poput marame
umoran kao vlak
koji se vraća kući
u željezničku stanicu
poslije duga putovanja
u zemlju bajki

brošće ljubav
još jednu pjesmu
dok drugi ispitivaju
posljednju volju.

Sami od sebe
rađaju se stihovi
na zabatima mauzeja
mramorni otisak onoga
što nekod se desilo
u ritmu jedne
afrokubanske noći.

Preveli
Zvonimir GOLOB i Irena VRKLJAN

Afrokubanska lirika je crna lirika i pripada »Crnoj renesansi«, ne zbog toga što njeni autori imaju crnu boju kože, nego stoga što njeni bitni stilski elementi potječu iz Afrike. Afrokubanski pjesnici, su Crnci, bijelci i mješanci; ali elementi stila, ritmovi i teme jesu afrički. Na Cubu su došli s afričkim robovima, koji su i poslije oslobođenja od ropstva zadržali svoje religiozne predodžbe. Iako su na Cubu stigli Afrikanci iz najrazličitijih krajeva Afrike, prevladala je Yoruba kultura, koja se tokom vremena stopila s katolicizmom. U folkloru je veoma teško dijeliti religiozno od profanog, jer jedno ulazi u drugo. Prvotni stav prema određenim bogovima određuje i karakter i raznolikost profanih pjesova i ritmova, koje pjesnici izražavaju i ostvaruju onomatopojским glasovnim grupama, koje opet variraju i koje ne ponavljaju u vidu refrena ili repetitija. Snaga afrokubanskih ritmova prodira je preko otko i njen se utjecaj osjeća u čitavoj Latinskoj Americi. Afrokubanski se pjesnici mnogo koriste folklorom, a historija njihova naroda, toliko teška i izuzetno tragična, neiscrpan je izvor inspiracije, koja je stvorila velik broj veoma vrijednih djela, nama pomalo zagonetnih, ali uvijek obilježenih snagom, prkosom-ponosom i težnjom za slobodom. Odabrali smo tri pjesme koje je bilo relativno najlakše prevesti, jer velik dio afrokubanske poezije prožet specifičnim i nepovijesnim ritmom, u prijevodu gubi na muzikalnosti i autentičnosti.

Z. G.

LUIS PALES MATOS rođen je u San Juanu, Puerto R.oo gdje i danas živi. Objavio knjigu pjesama Azaleas.

NICOLAS GUILLEN rođen je 1902 u Gamagueyu na Cubi. Studirao je u rodnom mjestu i Havanni. Bio je tipograf, namještenik i novinar. Borio se u španjolskom građanskom ratu na strani republikanaca. Proputovao je čitavu Južnu Ameriku kao recitator svojih stihova. Već nekoliko godina živi u Parizu. Objavio je oko desetak knjiga pjesama.

LEÓN DAMAS rođen je 1912 u Cayanne, Guayana. Studirao je u Parizu, gdje i danas živi. Objavio nekoliko knjiga pjesama. Piše na francuskom jeziku.

[nastavak sa preth. str./
vov ismejava. Ali i sebe i druge
razume pa mu je smeh dobroćud-
dan, šeretski. On sve razume, sve
opravdava, odavno se sa sudbi-
nom pomirio, pa, eto, — smeje se,
šta bi drugo da radi? Zna Vasa
svet: svi smo mi jednaki, svako
od nas svoju tugu nosi i svoju sre-
ću traži i svi mi jedan drugom
smetamo, tesan nam je svet, pa
koga onda kriviti za sve. Zna Va-
sa ljude pa im ne zamera. Tak-
va mu je njegova filozofija — ne
zameriti čoveku, bližnjem svom;
pronadi pravu reč da se razgovo-
riš s njim ako možeš, pronadi
smeh da ga razgališ. Jer ne vredi
mnogo razmišljati kad ti misljenje
tvoje ne pomaže.

Dubok je on literata i kad o
cenama pijačnim razgovara i kad
se bolje od svakog muža u poslove
porodične razume. Tu je on meta-
fizički mudrac; oslobodio se suje-
te i pristao da kafanski svet tu-
mači, da mu u karte gleda. I po-
javiljuje nam se u liku prosečnog
građanina našeg, njegove intimne
ispovesti nosi, njegove Markove
konake prebrojava. A ima sloven-
sku dušu, pa vidiš: priča, priča, i
ništa nije ispričao a ti ga — ra-
zumeš! Jer on priča onako kao
čovek naš kad ti u poverenju go-
vori i kako mu prvo na pamet
padne; — ne misliš, valjda, da ga
radi tebe posebno stilizuje! A Va-
sa je takav: — hoće glas prosečnog
našeg građanina da bude. Ima u
njemu mudrosti i tuge ovovreme-
ne, ima bečarluka i šereduka, ali
ponajviše ljudske topline. Čitate
njegove knjige i više nego pisca
čoveka u njemu volite. I ne tiče
vas se da li se on trudio da sebe
takvog na hartiju razapne. Tu je
i takvog ga primite ako hoćete.
Postigao je on da ga čitaoci vole
i da im ne padne na pamet da li
ga treba ceniti. Svako se može po-
hvaliti da ga bolje nego rođeni
džep poznae, a ko je taj koji džep
svoj ne ceni! To su oni što gleda-
ju na etiketiju i koje samo proble-
mi morskog zanimaju, a Vasa je
čovek naš i mi ga svi kao svoga
primamo i slušamo. Dovoljno je
da se njegovo ime spomene i da
u ljudima živahno: to je teren
koji svi poznajemo.

Njega će počesto možda da za-
boravljaju istoričari literature i čita-
taoci ga neće spominjati u red
značajnih pisaca koje su pročitali,
jer mu je i sudbina na svoj način
humoristička: gde trpati Vasu me-
đu ljude koji su škole književne
pokretali i na naraštaje delovali,
kad je on većito išao mimo njih,
i gužve se literarne nije zavlačio,
nego je prosto uzgredno postojao
uvek neaktuelan i uvek aktuelan.
A pravo govoreći nije baš mnogo
ni »rentabilno« hvaliti se poznavan-
jem pisca koga svi na svoj način
poznaju i razumeju. Tu se sa sve-
ga tri reči može sve reći a na kra-
ju krajeva svi smo mi toliko pa-
metni da nam još neko sa strane
pamet soli.

Ali se ipak malo gde ili skoro
nigde nije reklo da Vasa Popović
najmodernijim srpskim jezikom pi-
še. Ako je Daviće tragalac građ-
skog govornog jezika, šta je onda
Vasa — humorista? Grdno se
varaju oni što u tom piscu gle-
daju samo oficijelno novinarsko
zakleralo. Traga i Vasa za jezikom
na način nimalo upadljiv. A i nje-
gov je jezik takav — govor naš
svakodnevni. Ne kao što baba-
Smiljana u pričama svojim kazuje,
nego kao što gospoda Petrovička
na ulici razgovara. Jer kad gos-
poda Petrovička komentariše to onda
nosi u svom najobitnijem izrazu
sve karakteristike našeg čoveka da-
nas. U govoru je se svom on iska-
že, u tonu i nagibu rečenice i mi-
sao mu potajna kroz nju pozadnu
svoju izlazi. Pa se prepoznava u nj-
mu i ono što se ni rečima opi-
snim ne bi moglo izraziti. Kad Na-
stasijević u spletenom i nepoveza-
nom govoru sudbine svoje ute-
lovljava mi dublje, do u krv, ose-
timo to njegovo i njegovih junaka
kako izbija. A kad Vasa o dnev-
nim brigama raspreda, onda je to
sa jedne strane drugačije a sa
druge sasvim isto: ne daje on
strašću opterećenu krv nego meta-
fizičkom životnošću preokupiranu
misao. I kad govori njegovo je
govorenje to nerazložno ponavlja-
nje rezignacijom i smeškom oph-
vane misli sa jednim vedrim ug-

MAHMUD TAJMUR

ZAKLJUČANA VRATA

Došla je k njemu i zamolila ga da joj da knjigu koju
joj je obočao. Zastao je za trenutak razmišljajući gde ju je
ostavio... Zatim je promrmljao: »Sigurno je u sobi za kla-
virom.«

Ušli su u sobu, ali ona primeti neočekivani, neobičnu
stvar — da je zaključao vrata.

Njeno srce je počelo ubrzano da kuca. Pogledala ga
je i primetila da se uputio prema biblioteci. Kako je
imao hrabrosti da zaključa vrata, a ona je s njim? Sta misli
o njoj? Pogleda ga krišom i opazi kako mu je pramen
zlatne kose pao niz telo... O bože, nikada ga nije videla
tako zavodljivog. Stasiti, razvijeni ramena, delovao je kao
pravi muskarac.

Zaista joj nikada nije izgledao takav ma da su zajedno
rasli, a on je bio stariji od nje deset godina i smatrao
je za mladu sestru.

Ona osmotri svoj lik u ogledalu i seti se njihovih
igara, kada ju je nazivao »žabicom« zbog njenog malog
rasta. Podigla je oči za trenutak prema njemu. »Aha! Za-
ključao se sa mnom u praznoj sobi!... Otaj stasiti mladić
širokih ramena pretvara se da traži knjigu koja mu je
sigurno na samom dohvatu ruke. Izgleda da zaista ne zna
šta devojke misle!«

Da, on nju smatra još devojicom, mada je ona pre
nekoliko dana napunila 16 godina!

Izgleda da joj priprema neko iznenađenje. Da li će je
zagrliti i poljubiti? Ruka joj je bila spremna da zaustavi
takav napad. Jak samer će ga osvestiti.

Pazljivo ga je posmatrala kako traži knjigu. Bio je
odeven u svilenu pidžamu koja se pripijala uz njegovo
savršeno sportsko telo na kome bi mu pozavidelo i filmski
glumac. Pogled joj se zaustavi na njegovim snažnim rukama
i telo joj zadrhta kao strujom pogođeno.

Nedavno joj je rekao da ne ume da se ponasa. Zar
se već i ljubomora uvukla u njegovo srce?

Malo je govorio s njom. Uvek bio zamišljen i ozbi-
ljan...

A ona? Hoće li ikad zaboraviti dan kada je pocr-
venela, jer ju je krišom pogledao, pa je onda, povređen
time što ga je otkrila, snažno odgrnuo? Kako je pono-
san... Ali ona je danas odlučila da savlada ponos da bi
on doživio poraz. On će se sigurno baciti pred njene noge
i reći joj: »Oh, koliko te silno volim, mila moja ptičice.«

Ljutito će mu odgovoriti: Pusti me da idem... Otvori
vrata!... Tada će sigurno uzeti njene ruke, obasuti po-
ljupcima i ponavljati »Smiluj se, smiluj se...«

On podiže glavu i pogleda preko knjige. Otkri njen
osmeh i uzvraći joj. A ona je u tom času bila spremna da
pokaže koliko se ljuti...

Ne, zaista joj nikada njegovo lice nije izgledalo tako
lepo. Sta li on misli u ovom trenutku? Hoće li je uzeti u
zagrljaj, ili će skočiti s njom kroz prozor, pa će je kad se
nada u vrtu oseti?... Od straha ne bi mogla da govori,
ni da se makne, ni da zove upomoć. A niko se ne bi čak
ni suprotstavio takvoj otmi. I kad bi imala hrabrosti da
viče, on bi je sigurno učukao dugim poljupcem.

Ne, sada više nema sunje. On ne traži knjigu, već
sprema plan za napad. Konačno, zašto ne bi ona prva prišla
i rekla mu: »Znam šta nameravaš... nećeš uspeti... otvori
vrata i pusti me da odem!«

Upravo u tom trenutku on je pogleda i pride joj. (Srce
joj zadrhta).

Ona ču njegov glas: »Evo ti knjiga. Podiže oči...
Skupljenih obrva pružio joj je knjigu. Ona, bez reči uze
knjigu i vide ga kako otvara vrata grdeći slugu: »Zar nisam
već više puta rekao da popravite ova vrata? Čovek mora
da se služi ključem kad ulazi ili izlazi da ga ne bi ubavila
ova prokleta promajna.«

Devojka ostade, zureći za njim, s knjigom u ruci.
Pojuri prozoru i baci je u velikom luku. Onda pade na
divan i počepa zubima svoju svilenu maramicu.

S arapskog preveli
Ljiljana i Slavoljub PAVLOVIĆ

Osniivač novelistike u arapskoj književnosti, klasik sa-
vremene egipatske literature MAHMUD TAJMUR rođen je
1894 godine. Svojim delom uticao je na pojavu novih
strujanja u književnostima svih arapskih zemalja. Prvi je
novoarapski književnik koji je prešao granice svoje zemlje
i postao poznat u Evropi. Kod nas je prevedena jedna
zbirka njegovih novela.

lom iznutra koji je tajanstvenim ju rekli biste da nema a u tome
nećim ozaruje. Jezika tog njegovog je njegova dubina. Na svoj način
da nije nebi ni njega kao pisca na tradiciju najdublje naše literar-
bilo, ni melanholije njegove dobro- ne žice nastavlja, jer se sa govo-
redne ne bi bilo. A ako taj jezik nje zice osvojio prihvatio i ogromne
i nije savršen, on je izvoran; po- težine našeg duha i naše nacije, pa
titič iz duboke veze sa ovim pod- teroperskim perom beležeći banalne
nebljem i nosi sve manire našeg priče o ljudima dopisuje im i
savremenog čoveka kad se u pri- svojstva koja ra ovom tu najbo-
čanje bezrazložno navede. lje mogu da se iskažu. Takav je
Po tome je, eto, Vasa pisac svog nesuđeni pesnik naš koji se pre-
kova. Šeret i dobrčina, filozofiju svo- vedeno humorom bavi.

REDAKCIJA OVOG BROJA ZAKLJUČENA JE 20
OKTOBRA 1958 GOD.